

Åtvidabergs
kommun

Riktlinjer Ekonomiskt bistånd

ÅKF: 2020:15

Ärendenummer: SMN 2020/32 003

Antagen: Sociala myndighetsnämnden § 161, 2020-08-20

Reviderad:-

Dokumentansvarig förvaltning: Vård- och omsorgsförvaltningen

Dokumentet gäller för: Vård- och omsorgsförvaltningen

Dokumentet gäller till och med: 2022-12-31

Innehåll

Inledning	3
Riktlinjernas syfte.....	3
Övergripande principer för handläggning av ekonomiskt bistånd	3
Riksnormen	4
Den enskildes ansvar.....	4
Att stå till arbetsmarknadens förfogande.....	4
Rättssäkerhet	5
Barnperspektiv.....	5
Felaktiga utbetalningar.....	5
Jobbstimulans.....	5
Hushållsgemenskap och försörjningsskyldighet.....	5
Hälo- och sjukvårdskostnader	6
Hemförsäkring	6
Arbetsresor	6
Barnomsorg.....	6
Boende/Hyra.....	6
Hyresdel	6
Hemtjänst	6
Tandvård	6
Internet/bredband	6
Inkomster/tillgångar som påverkar rätten till bistånd	7
Faktiska och realiserbara tillgångar.....	7
Aktivitetsstöd	7
Arv	7
Barnbidrag och flerbarnstillägg	7
Pension/äldreförsörjningsstöd.....	7
Sjuk/aktivitetsersättning	7
Sjukpenning.....	7
Skadestånd.....	7
Studiebidrag för gymnasiestuderande ungdomar	7
Ungdomar som saknar föräldrar med försörjningsansvar.....	8
Studiemedel.....	8
Underhållsbidrag/Underhållsstöd/Barnpension	8
Vårdnadsbidrag/Omvårdnadsbidrag	8
Överskjutande skatt	8
Grupper med särskilda bedömningsgrunder	8
Barnfamiljer med långvarigt ekonomiskt bistånd	8
Företagare	8
Personer med rehabiliteringsbehov.....	9
Vuxenstuderande.....	9
Studier vid beslut från arbetsförmedlingen	9
Svenska för invandrare (SFI)	9
EU/ESS medborgare	9
Nyanlända som omfattas av etableringslagen.....	9
Asylsökande	9
Anhöriginvandring.....	9

Inledning

Sociala myndighetsnämnden har befogenhet att utfärda riktlinjer som skall vara styrande för kommunens socialtjänst. Kommunens Sociala myndighetsnämnd ansvarar för handläggningen av Ekonomiskt bistånd enligt aktuell delegationsordning. Riktlinjerna ska ge lokala förtydliganden avseende tillämpning, metoder och bedömningsgrunder.

Beslut om ekonomiskt bistånd utgår från individuella omständigheter hos hushållet och ifrån lagar, förordningar och föreskrifter på nationell och lokal nivå. Styrande för handläggningen är:

- Socialtjänstlagen
- Socialtjänstförordningen
- Socialstyrelsens Allmänna råd om Ekonomiskt bistånd
- Socialstyrelsens nationella riktlinjer: Ekonomiskt bistånd – Handbok för socialtjänsten
- Prejudicerande domar

Med utgångspunkt i dessa rättskällor utformas lokala riktlinjer för Åtvidabergs kommun, samt rutiner och instruktioner som är vägledande för verksamheten och ett stöd för handläggaren i det dagliga arbetet.

Riktlinjernas syfte

Sociala myndighetsnämndens övergripande uppdrag är att tillgodose kommuninvånarnas rätt till egen försörjning och social trygghet. Detta görs genom att hjälpa människor att finna vägar till egen försörjning och att pröva rätten till ekonomiskt bistånd under den tid som målet om självförsörjning ännu inte är uppnått.

Handläggningen av ekonomiskt bistånd ska vara enhetlig. Det gäller såväl bidragsnivåer som bedömningsgrunder. Syftet med dokumentet är att ange riktningen för myndighetsutövningen. Riktlinjerna ska vara ett stöd för socialsekreterarna att vidare kunna utforma rutiner och instruktioner, som säkerställer rättssäkerhet och likabehandling för våra kommunmedborgare. Som komplement till detta dokument ska finnas en intern handbok där praktiska rutiner för handläggning anges. Handboken ska revideras årligen med aktuell riksnorm, hyresnivåer och andra referensbelopp som följer marknaden och anger vad som får anses som skälig levnadsnivå i Åtvidabergs kommun.

Övergripande principer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Myndighetsutövning med socialtjänstlagen som grund

Rätten till ekonomiskt bistånd regleras i socialtjänstlagen. Lagen är en ramlag och innehåller grundläggande värderingar och principer där lagstiftaren uppställer mål och i mindre utsträckning detaljreglerar. I 1 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) fastslås att socialtjänsten ska främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet på demokratins och solidaritetens grund. Verksamheten ska bygga på respekt för människors rätt till självbestämmande och integritet. Enligt 4 kap. 1 § ska den enskilde genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet skall utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Riksnormen

Regeringen fastställer ett belopp för de personliga kostnaderna och de gemensamma hushållskostnaderna genom en årlig ändring i Socialtjänstförordningen. Denna norm ligger till grund för eventuellt bistånd.

Riksnormen för ett hushåll utgör summan av de personliga kostnaderna för samtliga medlemmar i hushållet och de gemensamma hushållskostnaderna.

Riksnormen tar hänsyn till;

- hur många personer som finns i hushållet
- ålder på barn och skolungdomar
- om barn och skolungdomar äter lunch hemma
- om vuxna är ensamstående eller sammanboende.

Riksnormen ska räcka till kostnader för;

- mat
- kläder och skor
- lek och fritid
- barn- och ungdomsförsäkring
- förbrukningsvaror
- hälsa och hygien
- dagstidning och telefon.

Den enskildes ansvar

Det är den enskilde som i första hand har ansvar för sitt liv. Kommunens uppgift är att stärka och komplettera människors egna resurser. Den enskilde måste själv göra vad denne kan för att bli självförsörjande, bland annat vara aktivt arbetssökande, söka alla socialförsäkringsförmåner, avyttra tillgångar och i övrigt göra vad den kan för att bli självförsörjande. Ekonomiskt bistånd ska fungera som ett sista skyddsnät inom välfärdssystemet.

Att stå till arbetsmarknadens förfogande

Den biståndssökande ska stå till arbetsmarknadens förfogande och vara aktivt arbetssökande samt förväntas söka arbete varje vardag. Sökta arbeten redovisas på arbetssökarlista som kontrolleras vid bedömning om rätt till bistånd. Den biståndssökande ska delta i en planering med syfte att hitta vägen till självförsörjning och fokus ska då läggas på den biståndssökandes behov och resurser. Vid nyansökan om ekonomiskt bistånd ska den biståndssökande inom fem dagar påbörja sin planering mot självförsörjning.

Socialtjänsten kan villkora bistånd mot deltagande i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet med syfte att stärka individens egna resurser. Biståndssökande som står till arbetsmarknadens förfogande ska delta i aktiviteter motsvarande heltid. Biståndssökande som avbryter sin planering/sysselsättning bedöms inte medverka till egen försörjning och biståndet kan då avslås. Frånvaro kan leda till avdrag eller fullt avslag, beroende på omfattningen.

I vissa fall kan en person som inte står till arbetsmarknadens förfogande ändå ha rätt till ekonomiskt bistånd, om utredning visar att det finns godtagbara skäl till detta. Biståndssökande ska då kunna

uppvisa underlag som styrker dessa skäl. Exempelvis genom läkarutlåtande eller annan professionell bedömning avseende arbetsförmåga.

Försörjningsskyldighet mellan makar/sambor och försörjningsskyldighet föräldrar mot barn går före rätten till ekonomiskt bistånd, vilket innebär att ena makens eller föräldrars vägran att stå till arbetsmarknadens förfogande kan påverka den andre makens eller barnets rätt till ekonomiskt bistånd.

Information ska ges om skyldighet att ställa sig i kö för barnomsorgsplats när barnet fyllt 9 månader och om skyldighet att markera tre olika alternativ på önskad förskola oavsett avstånd. Från ett års ålder ska barnet ha barnomsorgsplats även under skollov och semesterperioder. Föräldrar får inte tacka nej till anvisad plats.

Rättssäkerhet

Handläggningen av ekonomiskt bistånd ska vara effektiv, rättssäker och bedömningarna likvärdiga. Det innebär att den som är berättigad bistånd varken ska få mer eller mindre än vad hushållet har rätt till enligt lag, vägledande rättskällor och riktlinjer. Den som anser sig felaktigt bedömd ska ges stöd att överklaga.

Barnperspektiv

I hushåll där det finns barn och ungdomar ska deras situation alltid uppmärksammas. Barnets roll är stark eftersom Sverige har förbundit sig att följa FN:s barnkonvention. Fyra av konventionens artiklar anses vara de grundläggande principerna. Det är principen om barnets bästa, barns rätt till inflytande, att varje barn har rätt till liv och utveckling och att inget barn får diskrimineras. I ärenden där det finns barn i familjen ska konsekvenserna för barnet alltid övervägas innan beslut fattas i en *barnkonsekvensanalys*. Att barnperspektivet beaktas innebär inte att alla ansökningar beviljas, men barnet och barnets situation ska synliggöras och utredas. Vid oro för att ett barn far illa görs orosanmälan till Individ- och familjeomsorgen.

Felaktiga utbetalningar

Ekonomiskt bistånd ska utbetalas på rättssäkra och korrekta grunder. Vid misstanke om att felaktig utbetalning har skett ska en utredning inledas. För högt utbetalt bistånd återkrävs enligt 9 kap 1 § SoL.

Jobbstimulans

Huvudregeln är att all inkomst medräknas vid prövning av ekonomiskt bistånd. Jobbstimulans är ett undantag från detta. Jobbstimulans är en särskild beräkningsregel enligt 4 kap. 1 § b Socialtjänstlagen. Den innebär att 25 % av nettoinkomst av anställning inte ska medräknas vid bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd för den som bedöms uppfylla kriterier för att omfattas av denna beräkningsregel.

Hushållsgemenskap och försörjningsskyldighet

En hushållsgemenskap innebär att två eller flera personer stadigvarande bor i samma bostad så att de kan utnyttja flerpersonshushållets ekonomiska fördelar. Vid prövning av rätten till ekonomiskt bistånd ska makars och sambos inkomster räknas som gemensamma.

Föräldrar är underhållsskyldiga för sina barn som går i skolan tills de fyller 21 år. Enligt 7 kap. 1 § andra stycket föräldrabalken upphör föräldrarnas underhållsskyldighet när barnet fyller arton år. Går barnet i

skolan efter denna tidpunkt, är föräldrarna underhållsskyldiga under den tid som skolgången pågår, dock längst intill dess att barnet fyllt 21 år. Föräldrar anses försörjningsskyldiga oavsett var barnet bor.

Hälso- och sjukvårdskostnader

Bistånd kan ges till kostnader för vård som omfattas av Regionens högkostnadsskydd samt till läkemedel inom förmån.

Hemförsäkring

Bistånd kan ges till kostnader för hemförsäkring på bas-nivå. Eventuella tillval i försäkringen bekostas av den biståndssökande.

Arbetsresor

Kostnader för arbetsresor kan beviljas. I första hand ska då kollektivtrafiken användas. Med arbetsresor avses resor till och från arbete. Som arbete räknas även sysselsättning, godkända studier och arbetsmarknadsåtgärder.

Barnomsorg

Barnomsorgsavgift är en godtagbar utgift. Den biståndssökande ska begära nedsättning av barnomsorgsavgiften.

Boende/Hyra

Vid ansökan om ekonomiskt bistånd till boendekostnader bör utgångspunkten i bedömningen vara den biståndssökandes faktiska kostnader och behov av boende. Vid prövning av boendekostnader ska alltid en bedömning göras om kostnaden är skälig. Vid hög boendekostnad som inte bedöms som skälig kan den biståndssökande åläggas ansvaret att sänka sin bostadskostnad genom flytt till billigare bostad.

Hyresdel

När flera vuxna utan relation och släktskap bor tillsammans bör alla vuxna bidra till kostnader för hyra och el. Hyresdel kan beräknas utifrån grundhyra, antal rum och vuxna som delar på bostaden.

Hemtjänst

I första hand ska den sökande ansöka om nedsättning av hemtjänstavgiften.

Tandvård

Kostnad för akut tandvård är en godkänd utgift vid beräkning av ekonomiskt bistånd. Det ska styrkas att den utförda behandlingen har varit av akut karaktär och inte kunnat avvaktas.

Vid bedömning om rätt till kostnader för övrig tandvård behöver den enskilde först inkomma med ett kostnadsförslag från tandläkare som styrker behovet av behandlingen. Vid behov rådfrågas tandvårdskonsult.

Internet/bredband

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till skäliga kostnader för internet.

Inkomster/tillgångar som påverkar rätten till bistånd

Faktiska och realiserbara tillgångar

För att kunna avgöra om rätt till ekonomiskt bistånd föreligger måste först en bedömning göras om behovet kan tillgodoses genom den enskildes egna medel och tillgångar. Den enskilde kan krävas att på socialnämndens begäran inhämta en värdering på sina tillgångar.

Aktivitetsstöd

Aktivitetsstöd utgår till personer som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program genom Arbetsförmedlingen. Ersättning i form av aktivitetsstöd räknas som inkomst vid ansökan om ekonomiskt bistånd.

Arv

Arv räknas i sin helhet som inkomst eller tillgång vid ansökan om ekonomiskt bistånd.

Barnbidrag och flerbarnstillägg

Barnbidrag och flerbarnstillägg räknas med som inkomst vid ansökan om ekonomiskt bistånd.

Pension/äldreförsörjningsstöd

Personer som är 65 år eller äldre och som har låg eller ingen pension hänvisas till Pensionsmyndigheten för ansökan om äldreförsörjningsstöd. Pension och äldreförsörjningsstöd med tillhörande bostadstillägg räknas som inkomst vid ansökan om ekonomiskt bistånd.

Sjuk/aktivitetsersättning

Sjukersättning kan sökas av personer som har en stadigvarande nedsatt arbetsförmåga och som är mellan 19 och 64 år. Aktivitetsersättning kan sökas av personer som är sjuka minst ett år och som är mellan 19 och 30 år. Båda ersättningarna samt tillhörande bostadstillägg räknas som inkomst vid ansökan om ekonomiskt bistånd. Om den biståndssökande uppstår aktivitets- eller sjukersättning uppmanas denne även att ansöka om bostadstillägg från Försäkringskassan.

Sjukpenning

Personer som på grund av sjukdom inte kan arbeta eller söka arbete ska söka sjukpenning från Försäkringskassan. Sjukpenning räknas som inkomst vid ansökan om ekonomiskt bistånd.

Skadestånd

Ideellt skadestånd för sveda och värk räknas som inkomst vid ansökan om ekonomiskt bistånd.

Studiebidrag för gymnasiestuderande ungdomar

Studiebidrag för gymnasiestuderande ungdomar räknas som inkomst vid ansökan om ekonomiskt bistånd. Familjer vars gymnasiestuderande ungdom får reducerat eller indraget studiebidrag på grund av ogiltig frånvaro kompenseras inte för den förlorade inkomsten.

Ungdomar som saknar föräldrar med försörjningsansvar

Bör jämföras med hemmavarande ungdomar när en familj får försörjningsstöd. Extra tillägg från CSN räknas inte som inkomst. Ett helt prisbasbelopp per år kan intjänas under året utan att det påverkar försörjningsstödet för den unge.

Studiemedel

Studiemedel från CSN, såväl bidrag som lånedel räknas som inkomst vid ansökan om ekonomiskt bistånd. Undantag gäller för hemutrustningslån. Vid studier som är berättigade bidrag och lån från CSN ska båda dessa delar sökas.

Underhållsbidrag/Underhållsstöd/Barnpension

Underhållsbidrag, underhållsstöd och barnpension räknas som inkomst vid ansökan om ekonomiskt bistånd. Den enskilde ska ansöka om dessa bidrag.

Den förälder där barnet bor ska ansöka om underhållsbidrag från den andre föräldern. Om den andre föräldern inte kan, inte vill eller inte betalar i tid kan föräldern där barnet bor ansöka om underhållsstöd från Försäkringskassan. Barnpension betalas ut av Pensionsmyndigheten till barn om någon av föräldrarna har avlidit.

Vårdnadsbidrag/Omvårdnadsbidrag

Vårdnadshavare som vårdar barn med funktionshinder eller en långvarig sjukdom kan ha rätt till omvårdnadsbidrag från Försäkringskassan. Den del av bidraget som avser arvode beaktas som inkomst medan merkostnadsersättningen inte ska medräknas.

Överskjutande skatt

Räknas som inkomst vid ansökan om ekonomiskt bistånd. Undantag kan göras om Skattepengarna utbetalats till Kronofogden för inbetalning av skuld.

Grupper med särskilda bedömningsgrunder

Barnfamiljer med långvarigt ekonomiskt bistånd

För barnfamiljer med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd bör barnets situation särskilt beaktas. Med barnfamiljer med långvarigt bistånd menas hushåll med barn som uppburit ekonomiskt bistånd i 10 månader eller längre. I dessa ärenden är det viktigt att uppmärksamma barnens behov och situation, med tydlig koppling till familjens ekonomiska situation. Bedömning ska alltid göras med barnkonventionens artiklar som stöd.

Företagare

Egna företagare har generellt inte rätt till ekonomiskt bistånd. Undantag är personer som har beviljats starta eget-bidrag från Arbetsförmedlingen eller personer som beviljats särskilt försörjningsstöd vid nyetablering av företag.

Personer med rehabiliteringsbehov

Biståndssökande med olika former av ohälsa eller missbruksproblematik som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden ska erbjudas lämplig behandlings- eller rehabiliteringsplan. Planen upprättas i samråd med biståndssökandes vård- eller behandlingskontakter.

Vuxenstuderande

Vuxenstudier berättigar generellt inte till ekonomiskt bistånd då vuxenstuderande inte anses stå till arbetsmarknadens förfogande.

Studier vid beslut från arbetsförmedlingen

Studier vid beslut från Arbetsförmedlingen kan utifrån individuell bedömning berättiga till ekonomiskt bistånd. I dessa fall ska det finnas en godtagbar planering för vad studierna syftar till och en bedömning om studierna beräknas stärka den enskildes möjlighet att bli självförsörjande i framtiden.

Svenska för invandrare (SFI)

Studerande som bedriver SFI studier kan ha rätt till ekonomiskt bistånd om studierna ingår i en arbetsmarknadsplanering.

EU/ESS medborgare

Om en EU/ESS medborgare ansöker om ekonomiskt bistånd ska ansökan utredas och prövas av vistelsekommunen. De EU/ESS medborgare som har rätt till likabehandling enligt socialtjänstlagen är de som bedöms uppfylla villkoren för uppehållsrätt. EU/ESS medborgare som inte anses vara ekonomiskt aktiva har inte rätt till likabehandling enligt socialtjänstlagen.

Nyanlända som omfattas av etableringslagen

Den bidragssökande nyanlända flyktingen anvisas till det statliga etableringsprogrammet där en handlingsplan upprättas.

Asylsökande

Asylsökande ska i första hand hänvisas till Migrationsverket för att undersöka möjlighet till ersättning.

Anhöriginvandring

Den biståndssökande har enligt rättspraxis en skyldighet att planera sin ekonomi i sådana situationer där det finns anledning att räkna med att han eller hon kan komma att sakna medel till sin försörjning.